

MAGAZIN

ANUL X
Nr. 11 (117)

cultural-istoric și de informație

REVISTĂ A ROMÂNILOR DE PRETUTINDENI

NOIEMBRIE - BRUMAR

2003

ADRESA INTERNET

http://www.geocities.com/magazinmr
e-mail: magazinmr@yahoo.com

Prezența la Referendum

Indiferent cine ar fi organizat acest referendum ar fi avut o prezență similară la vot. De ce?

Fiindcă așteptările populației nu s-au realizat și nici nu puteau să se realizeze într-o legislație orișicică ar fi fost la putere. De ce nu s-au putut realiza?! Fiindcă suntem o țară mică și bogată, asta fiind situația am fost și o să fim obligați să cedăm fără luptă, așa cum am cedat „Dictatului de la Viena” ciuntind Transilvania așa cum am cedat „Pactului Ribentrop-Molotov”, Basa-rabia, Bucovina și Ținutul Herței, așa cum am cedat ulterior „Insula Șerpilor”, așa cum am cedat...

Dar câte n-am cedat... păi n-am admis în „Tratatul cu Ucraina samavolnicia fascistă... nu cedăm în „Tratatul cu Rusia” speranța recuperării „Tezaurului”, n-am cedat pe vremea bombardării țării prietenei Yugoslaviei, teritoriul și spațiul național pentru... nimic, nu cedăm „PETROM-ul” și B.C.R. cui trebuie?!? E bine până mai avem ce ceda...

Desigur orice cedare are ca și consecință un nou val de scumpiri... de exemplu privatizând „Petrom-ul” o să fim obligați să aducem prețul hidrocarburilor la nivel european...

Privatizând Regiile de „Apă”, încălzire, electricitate, vom plăti și serviciile acestora la nivel european. Ca să atragem investiții străine la noi, vom fi obligați să menținem salariile reduse astfel investitorii se îndreaptă spre răsărit luând fabricile și dividendele cu Ei.

Așa că momentan noi avem „șansa” de a migra la Ei, unde vom fi folosiți la „muncile” care nu-i atrag pe Ei. Desigur că avem și excepții: cei cu pregătire superioară ce își află slujbe, medicii și personalul sanitar, cei ce s-au specializat în tehnica de vârf, turism, alimentație publică etc... Și în țară vom găsi slujbe în: mine, fabrici de vârf, cu cerințe la export, soft, turism și servicii balneare etc...

Până atunci ne bucurăm de „vize Schengen”, care pe lângă faptul că ne oferă posibilitatea să facem „euro” ne dă posibilitatea să ne

ÎN ACEST NUMĂR:

- Înălțând biserica din suflet
- Creștinismul și globalizarea sau mondializarea
- Răspunsul lui Soliman
- Capitalism și comunism

informăm, să vedem ce se cere în lumea civilizată, și când ne întoarcem acasă, o să știm, unde să investim.

Ștefan TARJOC

(continuare în pag. a 2-a)

Cântarea cântărilor

Frumusețea miresei

• Cât de frumoasă ești tu, draga mea, cât de frumoasă ești! Ochi de porumbiță ai, umbriți de negrele-ți sprâncene, părul tău turme de capre pare, ce din munți, din Galaad coboară.

• Dinții tăi par turmă de oi tunse, ce ies din scâldătoare făcând două șiruri strânse și neavând nici o știrbitură.

• Cordeluțe purpurii sunt ale tale buze și gura ta-i încântătoare. Două jumătăți de rodii par obrajii tăi sub vălul tău cel străveziu.

• Gâtul tău e turnul lui David, menit să fie casă de arme: mii de scuturi atâră acolo și tot scuturi de viteji.

• Cei doi săni ai tăi par doi pui de căprioară doi iezii care pasc printre crini.

• Până nu se răcorește ziua, până nu se-ntinde umbra serii, voi veni la tine colină de mirt, voi veni la tine, munte de tămâie

• Cât de frumoasă ești tu draga mea, și fără nici o pată.

• Vino din Liban, mireasa mea, vino din Liban cu mine! Degrabă coboară din Amana, din Senir și din Hermon, din culcușul leilor și din munți cu leopardzi!

“Hai mai bine despre copilărie să povestim, căci ea singură este veselă și nevinovată. Și, drept vorbind, acesta-i adevărul.”

Ion Creangă

Cicilacii

Învăluit în volburi și în ploii, mă văd copil, gonind cu-ortacii, roi, prin sat, desculț, cu norii-n pălărie, să-i zătonesc în iazuri, bucurie.

Pe fiecare cer de heleșteu, a răsărit o stea de tului, morișcă-n care bucuria mea, în clocoțe de spumă se scâlta.

Și mamă-mamă – ce bătaie luam acasă ud, târziu când ajungeam, c-așa-s bătrânii-n grija lor, uitau că-n joaca mea ei înșiși retrăiau.

Apoi, din iaz când apele-au plecat, pe lavițe, la porți am frământat argila reavănă – și-am început alt joc, cu chipuri modelate-n lut,

ca-n vremea Dumnezeu când s-a jucat a șasea zi, cu-același aluat, din care-Adam zidit fu e-un cuvânt: întie jucărie de pământ.

Băuțele, strălucitoare, albe, întruchipau petale, turme, salbe, – iar melcii-și unduiau din mână-n mână sfioasele cornițe de țărăni.

Și ne-nșirăm păpușile pe vatră, mai mândre, mai aievea ca la șatră. Păpuși de lut, cu ochii de mărgelă, Cu chica de porumb, iar din nuielă,

le încheiam mânuțele, să ție, când le-mbrăcau surorile în ie – și le culcam în inimi, cicilaci ai lumii noastre de copii săraci.

C. MIU-LERCA

(Din vol. *Sus stele, jos stele* – Editura cartea românească, 1971)

Călătorii interioare

O nouă ființă

Ah, ce n-aș da să mai fiu, o dată măcar, nevinovat și nepătat, un fel de nouă ființă, ca la începuturile mele! Să fiu, ca la tinerii mei ani, înzestrat cu un suflet strălucitor și pur, gata de orice sacrificiu, gata de o iubire nemăsurată și supraomenească. Cuvintele jertfă, dăruire, desăvârșire să însemne, pentru mine, ca mai demult, la intrarea mea în viață, literă de evanghelie, de la care să nu mă leapăd, chiar de-aș fi ars cu fierul roșu. Atunci, aș putea să mă avânt, ca pe vremuri, în orice cuprinzătoare ispravă umană fără să mă tem de nimic. Atunci, onoarea ar fi onoare, demnitatea demnitate, amicitia amicitie, fără ca ele să fie, în veci atinse de viermele îndoielii sau al trădării de frate. Atunci, prietenii, adevărați frați de cruce cu mine, ar rămâne ca niște stâlpi de lumină lângă ființa mea, de m-aș rezema de ei la greu, iar cei iubiți de mine ar fi regii alinați ai sentimentelor mele celor mai depline. Indiferența și ura, atunci, n-ar mai

avea ce căuta în măduva oaselor mele, iar ocară, chiar față de dușman, care mi-a vrut toată viața răul, și care m-a lovit nevăzut pe la spate, ocară, nu mi-ar mai arde în veci gura. Cei buni și apropiați mi-ar rămâne prieteni

netrădători, de care m-aș lega tot timpul, ce mi-a mai rămas de trăit, cu funii de oțel, iar pe ipochimenii-ciurucuri, pe potrivnicii ascunși

Ion ARIEȘANU

(continuare în pag. a 2-a)

VREM SĂ FIM GUVERNAȚI !

„Nous voulons qu'on nous gouverne!” Această frază-manifest a lui Jules Ferry, rostită la Bordeaux în 30 august 1885, referindu-se la puterea executivă în contrast cu un parlamentarism ineficient, ne-o

de datorii, le-au urmat 13 ani de sacrificii făcute pentru a face datoriile la loc. Apoi, am renunțat la vechi pământuri românești pe timp de pace pentru a fi primiți într-o alianță pe cale de a-și pierde unitatea, ș.a.m.d. Coboșii în fruntea țării prin ciudățeniile unei constituții mai complicate decât teoria relativității, politicienii noștri, obraznici și orgolioși și distanți în țară, devin preșuri pentru șters picioarele în fața străinilor, care, primiți împărătește pe pământul nostru ne insultă pe pământul lor. Și cel mai umilitor exemplu este cel oferit de vizita președintelui României, Ion Iliescu în S.U.A. Acolo, la reședința președintelui american, alături de steagul Americii, era arborat stindardul Rusiei în locul celui care se cuvenea. Președintele României n-a crâcnit. Asta și pentru că această vizită avea – după cum spun mulți – ca principal obiectiv, acordul înaltei porți de prelungire a firmanului. Nu știm ce va fi simțit sârmanul nostru președinte, dar poporului, pe sudoarea căruia a zburat în S.U.A., se cuvenea să-i ceară scuze. Pentru că nimeni nu are dreptul să insulte Poporul Român și nici Domnul Său nu trebuie să îndure ofensa.

Vasile TODI

(continuare în pag. a 2-a)

Erată

În tableta „Adio, vară!”, din numărul 10 (116), pe octombrie, ultimele zece rânduri, de la „dă-mi mâna, mamă...” și până în final, nu reproduc versurile Tatianei Flondor Arieșeanu, ci aparțin autorului.

CAPITALISM ȘI COMUNISM, DOUĂ MANIFESTĂRI ...

Capitalismul și comunismul sunt amândouă necesare, indispensabile, și vă spun că, natura însăși a făcut să apară aceste două tendințe. Copilul, care ia, este un capitalist, și bătrânul care împarte tot înainte de a pleca «dincolo», este un adevărat comunist: nu a păstrat nimic pentru el. Între cei doi se află tot felul de oameni care nu aparțin cu adevărat nici uneia dintre cele două categorii: capitaliști, care de fapt nu sunt, capitaliști, și comuniști care nu sunt comuniști. Idealul, este de a fi în același timp capitalist și comunist, adică de a se îmbogăți pentru a împărți fără oprire bogățiile sale. Ajuns aici, ești perfect. Dar dacă sunteți numai comuniști sau numai capitaliști, sunteți oricum pierduți.

Cel care dorește să posedă ceva are dreptate. Da, natura i-a acordat acest drept. Dovada, este că avem un corp fizic, ne aparține, și dacă vrem să-l împărțim, devine periculos. Se pot împărți anumite lucruri, este de înțeles, dar corpul trebuie păstrat. Priviți copacul: el este capitalist, își păstrează rădăcinile, trunchiul, ramurile sale, dar este comunist, când el își împarte fructele. În acest fel a conceput natura lucrurile. Un inițiat care a înțeles lecția naturii face exact ca și copacul: își păstrează rădăcinile, trunchiul, ramurile dar împarte fructele, adică gândurile, sentimentele, cuvintele, lumina sa, forța și banii săi. Singur inițiatul este un adevărat capitalist și un adevărat comunist. Ceilalți nu sunt decât copii care se ciondănesc.

Atât timp cât oamenii vor fi împărțiți în capitaliști și comuniști, va exista război între ei. Câte furturi, explozii, incendii, răpiri, asasinat, n-au altă origine decât aceste două cuvinte!

Înțelepciunea, înseamnă de a lăsa să se dezvolte într-o manieră echilibrată cele două tendințe: capitalistă și comunistă. Chiar într-o zi de exemplu, trebuie să știi să fii și una și cealaltă. A fi numai capitalist, adică de a trăi numai în ascunzișul tău fără a vedea alte persoane, este rău. Și a fi tot timpul cu alții pentru că ești incapabil de a trăi singur, iată un comunism cu adevărat îndobitocitor. Atunci eu am rezolvat astfel problema: am păstrat jumătate din zi pentru mine, muncind, rugându-mă, meditănd, acumulând; și cealaltă jumătate, vorbesc, primesc vizite, împart. Iată cum poți fi fericit mulțumind amândouă naturile.

Dacă sunteți tot timpul singur fără a oferi nimic din voi, aveți o indispoziție, vă lipsește ceva. Iar dacă stați continuu... cu alții, veți pierde tot. Cei care acumulează mult și cei care împart mult, sunt nefericiți. Cea de-a treia soluție este singura care îi face pe oameni fericiți: jumătate-jumătate.

Omraam Mikhaël AIVANHOV

Iliada și poetul homerid

„Fălmăcirea textului homeric îl consacra definitiv pe cărturarul George Murnu în conștiința publicului. Volu-mul, omagiu al fiicilor artistului, îi dedică un loc important

Iliada, așadar, în volum, într-o ediție de lux a primelor douăsprezece cânturi, apare la Budapesta în 1906. Între timp, continuă să publice și apreciate poezii originale.

În 1913, la câțiva ani de când George Murnu terminase traducerea Iliadei este distins de academie cu Premiul Năsturel.

Ionel I. Bianu, dascăl și prieten devotat, îi relatează traducătorului – prin intermediul unei consistente corespondențe – reacție incendiară asupra celor de acasă.

La 26 iulie 1900:

„Traducerea ta din Iliada e o lucrare de mare valoare și ai tradus o mare parte dintr-însa, apoi trebuie să-ți spun că ai întrecut toate așteptările noastre.”

La 20 octombrie 1901:

„Dragă Murnule, traducerea ta nu e o traducere obicinuită: e o traducere excelentă din toate punctele de vedere și dacă Dumnezei îți va da sănătate și viață ca s-o termini, vei putea să mori liniștit că ai făcut ceva pentru neam.”

La SFĂRȘITUL ANULUI 1900:

„Am nemărginita satisfacție că un fost elev al meu și un actual prieten prețuit nu numai că a îndeplinit speranțele ce pusese în el, dar le-a depășit cu mult, spre cinstea lui și a neamului. Traducerea

Iliadei, dacă-ți va ajuta Dumnezeu s-o sfârșești va fi o lucrare monumentală a limbii române. Să-ți ajute! Aceasta e tot ce-ți doresc acum”.

La 10 ianuarie 1901:

„Bucuria cea mai mare pe care am avut-o în timpul din urmă este că am auzit asupra traducerii tale aceeași părere care am avut-o eu de la început. Coșbuc e încântat de dânsa și recu-noaște singur că e (...) mult supe-rioară Eneidei.”

La 23 noiembrie 1901:

„Cântul III din Iliada a fost cetit de mulți cu entuziasm și mulți mă întrebă de tine. Eu le răspund la toți: o să vedeți ce are să ne dea de aici înainte. Coșbuc mi-a făgăduit Infernul lui Dante, din care mi-a cetit câteva cântece, traduse admirabil de frumos. Când literatura română va avea aceste două mari opere traduse de tine și de Coșbuc, atunci va putea zice că posedă și ea traduceri care egalează originalele, căci până acum n-are.”

„Cântul V, care e tot așa de frumos ca celelalte, îl voi pune în numerile din ianuarie și februarie (...) le-am citit împreună în două săptămâni; la cetire a fost și Iosif care e încântat de traducerea ta. Nu mai puțin încântat e Vlahuță, cu care am vorbit odată despre ea.”

(va urma)

Prof drd. Liliana MENDREA POROJAN

Nicolae Titulescu împreună cu Armand Călinescu...

...Aristide Blanc...

P
O
Z
E
R
A
R
E

...Savel Rădulescu...

...Duca și Maniu

O nouă ființă

(urmăre din pag. 1)

În spatele calomniilor întunecate, de care e înțesată lumea, nu i-aș lăsa să mă năpădească și să mă rănească, în visele mele neîntrerupte, încă din tinerețea mea înaripată. Relele ca și metehnele mele, pe care le-am făptuit ca orice om mărginit ce sunt, relele care m-au coborât mai întâi în ochii mei, și, apoi în ochii atâtor semeni pe care i-am admirat, dar mai ales, în ochii adânci și nepătrunși ai lui Dumnezeu, aceste rele ar rămâne părăsite, ca niște cuiburi fără ouă, fără ca eu să le mai ating vreodată.

Nimic dar absolut nimic, din prefăcătoriile, meschinăriile și trădările lumii de ieri n-ar mai avea vreo trecere la mine și n-ar mai face cheag în inima mea. Nimeni, din acei așa ziși iluștri ai zilei, din jurul meu, care s-au folosit de naivitatea celor mulți, ca și de naivitatea mea personală, nu m-ar mai putea răni, și nu mi-ar mai putea lua ochii cu falsa lor strălucire, ci s-ar dovedi că fariseii din Scripturi, mărginiți, interesați și răuvoitori, mânai doar de interese mărunte, iar nu de vreun sens înalt, omenesc și dumnezeiesc.

Ah, aș rămâne, ce mai, în sfârșit, imun la toți și la toate: la laude deșănțate, ca și la trecătoarele temenele, imun la bătaie pe umăr și la vorbele umflete, ale celor care s-au slujit de mine, spre a le fi lor bine. Aș fi, așa cum vroise, în tinerețea mea, tatăl meu să fiu. Adică, un om ca el. Un om natural ca el. Stăpân pe casa și pe munca mea și a brațelor mele. Un om care vin, seara, obosit, de la munca grea a zilei. Care mă spăl cu apă rece, în ligheanul din bucătărie, în timp ce nevasta mi-ar întinde un prosop curat, cu mireasmă de busuioc, spre a-mi șterge chipul aspru. Un om ca toți ceilalți, necomplicat și frust. Care se bucură și râde sănătos. Care doarme adânc și neîntors. Care iubește și urăște cu patimă și adevăr. Care e stăpânul său și al meșteșugului său. Care își zidește, la o vârstă, o casă, cu mâna lui, mic întreprinzător, mic stăpân și mic visător al unor bunuri trecătoare, dintr-o lume trecătoare. Așa cum a fost și el, bietul meu tată, care a colindat, pe oceane și mări, o jumătate de lume, dar care, dotat cu un mare bun simț vizionar, ar fi vroit, încă de atunci, ca viitorul său fiu, urmașul său, să nu-și părăsească orașul, și casa și profesia lui, ci să rămân un om liniștit și util, ca el în perimetrul ființelor simple și bune ale acestei lumi. Un om obișnuit, într-o lume obișnuită. Necesari mergerii vieții mai departe. Necesari celorlalți. Dar complet necunoscut și neștiut de ceilalți. Așa cum și devotații ucenici ai lui Isus au fost niște făpturi nevinovate, necunoscute și neînsemnate, la începuturi, dar care apoi, prin experiența suferinței, prin harul coborât peste ei, au ieșit, până la urmă, niște ființe extraordinare, gata de sacrificiul suprem, cum li s-a și întâmplat, în scurta lor trecere pe un pământ al durerii și al iubirii, pe care Mentorul lor, Domnul Isus, galileanul, o adusesse, ca filozofie supremă și călăuză, în lumea de ieri, de azi și de mâine...

VREM SĂ FIM GUVERNAȚI!

(urmăre din pag. 1)

Sigur, poporul român nu poate fi umilit de o asemenea grosolanie, dar, cel care îl reprezintă vremelnice, acceptând o astfel de faptă, se izolează în istorie între cutele uitării. Și asta cu atât mai mult cu cât românii, își amintesc prima vizită în S.U.A. a unui șef de stat comunist, după Hrușciiov. Un martor ocular, povestește acea vizită astfel: „Am fost și eu. În curtea Casei Albe s-a adunat o asistență numeroasă, alcătuită din oficialități americane și din corpul diplomatic acreditat la Washington.

Ceașescu și Nixon au primit defilarea companiilor de onoare aparținând tuturor corpurilor de armată ale S.U.A. Au urmat speech-urile de rigoare, salutul steagurilor, intonarea imnurilor etc. Vizita a durat mult, respectiv 18 zile! La dineul oferit de președintele american în cinstea lui Ceaușescu au venit kongresmeni, senatori, președinții comisiilor din Congres, miniștri, bussinesmani, plus corpul diplomatic din Washington.

Câtă diferență...!

Prezența la Referendum

(urmăre din pag. 1)

O să întrebați: cu ce fonduri? Când ne întorcem, unii dintre noi o să venim cu investitori cu tot, cu limba cunoscută și cu afacerea deja pusă pe picioare... sunt mari posibilități în agricultura ecologică, în turism și balneoterapie, în servicii, etc...

Dacă revenim la Referendum îmi pun problema cui folosea să se repete, știut fiind că toate partidele l-au considerat necesar dar CONSTITUȚIA nouă mai „bună”, mai progresistă și necesară intrării în Europa. Ce se vrea cu comentariile răutăcioase care au urmat? Nu suntem conștienți că dacă toți vrem „în Europa” eram obligați să votăm Constituția Europeană?!” Și-atunci? De ce ne răcim gura de pomană??? Unii au cerut demisia Guvernului pe această temă, cam pe

unde e legătura? Acest Guvern bun-rău a reușit: – intrarea în NATO, eliminarea vizelor, ducerea la bun sfârșit a unui acord cu FMI., apropierea de Europa, creștere economică trei ani consecutivi, îmbunătățirea raetngului de țară, obținerea de fonduri FARE, U.E și B.M.; îmbunătățirea situației celor fără vreun mijloc de trai (venit minim garantat) îmbunătățirea situației etnice (mai ales țigani, mai puțin cei din afară).

P.S. Scurtă e memoria unora. Oare vă mai doriți o nouă oligarhie a altor partide, care poate abia așteaptă să se chivernisească, dacă nu prin fapte corupte, prin recunoașterea contribuției la noua orânduire, conform tradiționalei alternative la conducere.

ADIO, BIRLIC!

În galeria marilor actori români care au înfrumusețat veacul nostru, numele lui se înscrie cu litere de aur. Fiindcă Birlic n-a fost numai un talent excepțional, de o forță artistică rar întâlnită.

El ne-a oferit în același timp figura unui profesionist exemplar care de-a lungul a patru decenii a trăit numai pentru teatru și numai prin teatru.

A ilustrat toate genurile. A jucat farsă, revistă, operetă, comedie și dramă. Toate cu aceeași credință, cu aceeași dăruire. Și a izbutit în toate la fel de strălucit. Fiindcă Birlic, acest omuleț ce părea căzută el însuși dintr-o *Commedia dell'Arte*, era numai teatru în toate visurile, aspirațiile și nădejile lui.

În viziunea caricaturistului Ștefan Popa - Popas

Primii pași pe scenă Grigore Vasiliu i-a făcut în Teatrul Național al unui oraș din nordul Moldovei. Directorul teatrului era Victor Ion Popa. Chemat la conducerea artistică a Teatrului „Maria Ventura” la

București, Popa a luat cu el aproape întreaga trupă a aceluia teatru provincial, pe toți Siretenii, Rovineștii și alți Lăzărești. Pe Grigore Vasiliu, socotindu-l probabil un actor bun pentru provincie, l-a catalogat nepotrivit pentru a evolua pe o scenă bucureșteană și l-a lăsat pe loc.

Așa se face că eu l-am găsit acolo exact acum patruzeci de ani, în 1930. Fusesem invitat de noul director, Mișu Fotino, să pun în scenă pentru deschiderea stagiunii o piesă de Nicolae Iorga, *Gheorghe Lazăr*. Când repetițiile au ajuns la un stadiu mai înaintat, am cerut să mi se dea câțiva actori tineri pentru niște apariții fără cuvinte. În grupul care s-a prezentat a doua zi era și Grigore Vasiliu. Fizicul lui, natura lui comică, privirea lui mai cu seamă, atât de expresivă și atât de neasemuită, m-au izbit de cum l-am văzut. L-am dat deoparte.

– Dumneata, nu. Mulțumesc de dumneata n-am nevoie.

– Cum? Nu sunt bun nici ca să tac? a replicat Grigore, amărât și amuzant.

Mi-a aruncat o privire — acum o pot numi birlicească — și a lăsat buza-n jos într-un chip care mi-a arătat limpede că acest om în miniatură e înzestrat pentru lucruri mari în teatru. După repetiție l-am chemat să stăm de vorbă.

– Ce-ai jucat dumneata până acum?

– Roluri prea importante n-am avut. Dar pentru examenul de absolvire al Conservatorului am jucat rolul principal dintr-o piesă într-un act, *Semnul particular*. Și-n piesa asta am avut succes. Zău! Întrebați și pe...

– Ce piesă e asta? N-am auzit de ea.

– Pentru că a fost scrisă anume pentru mine. N-a mai jucat-o nimeni, și nici n-o s-o joace nimeni. E a mea. Am făcut și un turneu cu ea. Eu...

– Cine a scris-o anume pentru dumneata?

– Domnul Mircea Ștefănescu. Și mi-a dat-o mie. Mă simpatizează. De câte ori mă vede...

– Da? Te simpatizează? Și unde ai făcut Conservatorul?

– Aici. Profesor mi-a fost doamna Gina Sandry. Și ea mă simpatizează. Numai dumneavoastră... Ce-aveți cu mine?

Plecând la București, l-am luat cu mine pe Grigore Vasiliu spre un destin pe care nu-l vedeam limpede. Poate că-l presimțeam. Prima dovadă că n-am greșit am avut-o la cei dintâi pași ai lui în Capitală. La gară nu erau taxiuri. Ne-am suit în tramvai. Eu m-am oprit să iau bilete iar Grigore a luat-o înainte. Taxatorul văzându-l, și-a uitat de slujbă și pufnind în râs mi-a făcut semn cu cotul să mă uit și eu la „caraghiosul” care a trecut. A fost primul succes bucureștean al tânărului provincial. Nu peste multă vreme, la Teatrul Vesel de sub conducerea mea, într-o distribuție din care făceau parte actori de frunte: Tantz Cutava, Nora Piacentini, Maria Wauvrina, Mișu Fotino, Etterle, Iordănescu-Bruno, Talianu, rolul principal îl deținea Grigore Vasiliu. Farsa, care se chema Birlic, i-a pecetluit viața. Iar ultima sa apariție pe scenă — înainte de sfârșitul atât de prematur și de fulgerător al zilelor lui — a fost recenta serie de spectacole tot cu farsa *Birlic*.

În această farsă, Grigore juca pe un contabil, Perjoiu, poreclit în piesă Birlic. Trebuie să recunosc însă că porecla a fost aleasă de adaptorii piesei — Tudor Mușatescu și Sică Alexandrescu — inspirați de aspectul interpretului. Tânărul susținător al rolului Perjoiu se identificase atât de bine cu personajul în decursul setelor de reprezentații, încât Grigore Vasiliu, plecând seara din teatru, lua cu el, de la un timp și porecla contabilului, ca un actor care ar ieși în oraș, după spectacol, cu costumul în care și-a jucat rolul. Pe cel mai popular artist al poporului îl chema mai mult Birlic, decât Grigore Vasiliu.

În 1947, când Zaharia Stancu m-a chemat la Teatrul Național, am venit cu toți angajații după mine. Trupă din care făceau parte marii actori ai țării, îndeosebi actori de comedie — Beligan, Iancovescu, Timică, Marcel Angheliescu, Talianu, Giugaru, Birlic. Aici aria artistică a lui Grigore s-a lărgit. Cu aceeași strălucire cu care susținuse pe vremuri farsele de la teatrul Vesel, Birlic a intrat în roluri din repertoriul clasic: Caragiale, Molière, Goldoni, Gogol, Ostrovski.

Trupa Teatrului Național era în turneu acum câțiva ani cu *O scrisoare pierdută*. Toți artiștii poporului, titulari ai rolurilor din capodopera lui Caragiale, făceau parte din echipă. Ne aflam la Craiova. Plecasem de la hotel „Minerva” și ne-ndreptam în ceată spre sala teatrului — Costache Antoniu, Niki Athanasiu, Marcel Angheliescu, Giugaru, Talianu, Birlic și alții. Mergeam pe mijlocul străzi și câțiva pași mai în urma noastră, mulțime de craioveni se țineau după noi.

– Uitați-vă ce puhoi de lume e în spatele nostru, spune unul dintre noi.

– Popularitate! N-ai cum să te ferești, adaugă altul.

– Plimbarea noastră e cea mai bună reclamă, se împăunează cu al treilea.

Îl apuc de braț pe Birlic, rămân mai în urmă cu el și-i spun:

– Grigore, la prima răspântie tu ia-o la stânga.

– De ce?

– O să vezi. Ia-o la stânga singur.

Așa a făcut, și toată Craiova a cotit-o la stânga, părăsindu-ne pe noi cei cu popularitatea și cu „reclama”.

Faima lui Birlic a fost colosală, la nivelul glorioș și de formidabil răsunet popular care a făcut idoli ai scenei dintr-un Leonard, un Constantin Tănase, un Vraca, o Maria Tănase.

L-am văzut pe patul morții — moarte pe cât de neverosimilă de atât de dureroasă — cu câteva zile înainte de a închide ochii. Parcă știa că i se apropie sfârșitul, dar totuși spera, voia să trăiască, voia să mai joace. Făcea proiecte de viitor. Proiecte teatrale, firește. Spunea că se simte obosit și nu va mai juca decât piese într-un act în stagiunile viitoare.

Stagiunile vor veni, dar vor fi mai sărace pentru că el va lipsi. Locul lui Birlic din nefericire, nu-l va lua nimeni. Va rămâne gol. Adio, Crăcănel, adio Brânzovenescu, adio, coană Efimița, adio, Birlic!

Sică ALEXANDRESCU

Jupân Canciano, în *Bădăranii* de Godoni, Teatrul Național din București

Birlic, văzut de Cik Damadian

În filmul artistic „Două loturi” (1957)

Grigore Vasiliu Birlic, văzut de Silvan

Între prima și a doua scrisoare au trecut câteva luni. Se vede însă că — în acest timp — simpatica domnișoară din Târgoviște n-a corespuns „sentimentelor” d-lui Ion Sgăbeartă, căci iată cum glăsuiește dânsul în a doua scrisoare.

Simpatică domnișoară,

Încă odată vă rog să mă scuzați de aceste puține cuvinte ce vă mai scriu cu mâna pe conștiință și cu lacrimi în ochi...

Scârba aceea de cucoană a bărbierului s-a servit de intrigi eu ne mai voind a-i da bani degeaba că tot nu se făcea și se amăna mereu chestia cu dv. Procedul cu care s-a purtat față de mine, va avea grijă Dumnezeu de ea s-o instruiască, căci nu eu ci ea s-a dat la mine în seara aceea când v-am spus și bărbatu-său era plecat la ventuze iar eu vă așteptam pe dvs. la prăvălie. Astea toate însă au fost minciuni spre a mă îndepărta de sentimentul meu pentru dv., spunându-mi că nu sunteți fată serioasă. Dar n-am crezut, nici nu m-a interesat aceasta că sentimentul meu vă aparține așa cum vă aflați ca filozofie și puțin îmi pasă de ce zice femeile nebune de nervi și zălitate de ce aude prin jurnale...

Dar eu totuși țin la sentimentele mele pentru dv. deși până în prezent din scrisorile ce mi-ați trimis, altul în locul meu ar fi înțeles că „ai, marș dom'le și nu mă mai bate la cap” sau cu alte cuvinte, respingerea iubirii mele. Și să știți că ultima dată când am venit la prăvălie și m-am ras deși eram ras numai ca să v-aștept, aveam acea

scrisoare ce mi-ați scris-o în buzunar, dar n-am vrut să recunosc c-am primit-o, spre a nu tulbura orizontul ce aveam de discutat.

Tudor Mușatescu

În final de tot, mi se face impresia că aveți inimă de piatră sau că vă plictisesc cu scrisorile prin care insist. De aceea iată ce zic în această clipă când aceste pete ce se vede pe hârtie sunt lacrimi crude... Vă rog să binevoiți dacă nu sunt prea obraznic și să-mi oferiți mânușita dumneavoastră ca soție. La anu mă înainteză, am și pământ acasă și mai

am numai o singură surioară care s-a născut cam mută și deci este infirmă și nu vine la parte că nu poate cere și nu-i dă nimenea, fiindcă nu știe ce este aceea valoare de ban sau avere, sau posesie.

Iar de nu vreți a-mi face onoarea ca soție, atunci mai bine nu mai scriu că de ce să stric orzul pe găște și să plictisesc o ființă atât de dulce cu cuvintele mele triste. Dar gândiți-vă bine. Băieți buni nu se găsește pe toate drumurile și cu carieră și cu situație. Dar fete se mai găsește oricând chiar și mai frumoase și mai bine care te roagă ele să le iei spre a se mărita cât mai confortabil și urgent că sunt altele mai mici surioare, care trebuie să le vie rândul și lor... Așadar eu sper că vă veți gândi acum mai bine la ultima oră fiindcă eu trebuie să mă-nsor, că mi-a scris și mama că ce fac de nepoți și că dacă nu fac mai repede dă averea la biserică, surioara mea fiind mută din naștere și alți copii nu suntem.

Termin așadar că s-a terminat și gazul și lumânarea ce aveam am dat-o gazdei c-a avut treabă în pivniță și n-a avut cu ce. Dar plâng și fumez și afară a-nceput să plouă foarte tare și mai bine dorm îmbrăcat decât să mă înec în acest pat gol unde am alte visuri ce nu vi le pot spune până nu ne luăm dac-o vrea Dumnezeu.

Or pe acest Dumnezeu îl rog să m-ajute spre a primi răspunsul dorit.

Rămân al dv. logodnic și viitor bărbat sau nimic...
Ion Sgăbeartă
Sergent,
Postul de jandarmi Cucuteni

**RĂSPUNSUL LUI SOLIMAN
MAGNIFICUL**

În luna februarie 1525, la porțile Paviei, când Francisc I i se predase lui Lanniy, locotenentul - general al lui Carol Quintul în ducatul de Milano, regatul Franței se afla în pericol de moarte: în sud erau spaniolii, în nord, englezii, contabilul de Bourbon încerca să ridice la răscoală Provența, Parisul era amenințat, Francisc zăcea bolnav, prizonier la Madrid. Acum privirile trebuiau să se îndrepte mai departe, să caute un ajutor mai eficient. Louisa de Savoia și Curtea Franței nu șovăiră. Padișahul era cel căruia trebuiau să i se adreseze.

Nu cunoaștem nici data plecării spre Istanbul a primei solii, nici numele conducătorului ei.

În scrisoarea sa către sultan, Francisc I al Franței îl ruga pe Soliman să-l atace pe regele Ungariei, în timp ce el însuși îl va ataca pe Carol Quintul. *Răspunsul, magnific prin formă și de o mare noblețe în gândire, merită să fie citat în întregime:*

„El, [Allah], este cel înalt, cel bogat, cel generos, cel ajutător.

Eu, care sunt, cu mila celui a cărui putere este slăvită și a cărui vorbă este înălțată, datorită sfințelor minuni ale lui Mahomed (Allah să-l bine-cuvinteze), soare al cerului prorocirii, stea a constelației apostolatului, conducător al trupeii prorocilor, călăuză a cohorții aleșilor, cu lucrarea sufletelor sfinite ale celor patru prieteni ai săi Abubekr, Omar, Osman și Ali (Allah să se bucure de ei toți), precum și a tuturor celor iubiți de Allah; eu, repet, care sunt Sultanul Sultanilor, Suveranul Suveranilor, cel care împarte Coroane Monarhilor Globului, Umbra lui Allah pe pământ,

Sultanul și Padișahul Mării Albe, Mării Negre, al Rumeliei, Anatoliei, Caramaniei, al ținutului Rum, al Zulkadirului Diarbekrului, al Kurdistanului, Azerbaidjanului, al Persiei, stăpânul orașelor Damasc, Alep, Cairo, Mecca, Medina și Ierusalim, al

i-ai recomandat câteva comunicări verbale; ne-ai trimis vorbă că dușmanul a pus stăpânire pe țara ta și că te afli deocamdată în închisoare și ai cerut ajutor pentru eliberarea ta. Tot ceea ce ai spus a fost expus la picioarele tronului meu, refugiu al

lunii; știința mea imperială a cuprins toate amănunțele și am aflat totul.

Nu este de mirare că împărații sunt învinși și luați prizonieri. Fii curajos și nu te lăsa copleșit. Glorioșii noștri stăpâni și iluștri noștri străbuni (Allah să le lumineze mormintele) nu au încetat niciodată să se războiască pentru a respinge inamicul și a cuceri alte țări. Noi am mers pe

urmele lor. Dintotdeauna, am cucerit provincii și fortărețe de care cu greu cineva se apropia. Zi și noapte este înșeuat calul nostru și suntem încinși cu sabia.

Fie ca Allah cel înalt să înlesnească binele. Oricare ar fi scopul voinței Sale, să se înfăptuiască! De altfel, întrebându-l pe agentul tău despre știri și treburi, vei afla totul. Astfel vei ști.

Scris la începutul lunii rebiul-akhir 932 (1526) la reședința capitalei Imperiului, Constantinopol cel bine păzit”.

Dr. Dumitru GAROFIL

Francisc I

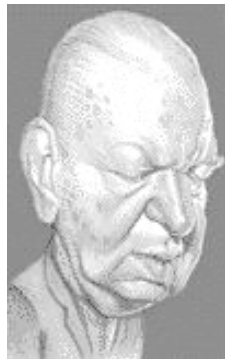
Soliman

întregii Arabii, al Yemenului și al mai multor alte ținuturi pe care nobilii mei strămoși și iluștrii mei străbuni (Allah să dea lumină mormintelor lor) le-au cucerit prin forța armelor și pe care preaslăvita mea maiestate le-a cucerit și ea cu pumnalul meu strălucitor și cu victorioasa mea sabie, sultanul Suleiman-Han, fiul sultanului Selim-Han, fiul sultanului Baiazid-Han.

Tu, care ești Francisc, rege al ținu-tului Franței, ai trimis o scrisoare Porții mele, adăpost al suveranilor, prin credincio-sul său agent Frankipan, și

„Scrisoarea celor șase” la Viena

Într-un interviu acordat postului de radio „Europa Liberă”, în martie 1999, Silviu Brucan arată că la Viena ar fi trebuit să funcționeze o „cutie de scrisori” prin care așa numita „Scrisoare a celor șase”, semnată de foștii demnitari de stat și de partid din România, în care aceștia protestau împotriva politicii totalitare a lui Nicolae Ceaușescu, urma să ajungă în mediile străine.

Cu ocazia călătoriei întreprinse la Moscova, Londra, Washington, în toamna 1988 – vara 1989., Silviu Brucan se oprește și la Viena. Aici lasă unei persoane de la agenția Associated Press un text în limba engleză al scrisorii care trebuia pus la dispoziția unui post de radio în limba română din străinătate. Relația nu a funcționat, textul neajungând la locul stabilit. După 1989, textul lăsat la Viena a fost publicat în cotidianul „Evenimentul Zilei”.

Numărul din 14 martie 1991 al ziarului „Adevărul” publică mai multe detalii despre aceste împrejurări într-un interviu acordat de S. Brucan. Un exemplar al scrisorii fusese pus la dispoziția secției române a B.B.C., iar altul remis unui consilier al Ambasadei SUA la București. După câteva zile, remarcând că, în mass-media, nu a apărut nimic despre această scrisoare, considerând că exemplarul transmis B.B.C. a ajuns pe mâna Securității. S. Brucan redactează un al treilea text care este expediat biroului agenției Associated Press din Viena.

Gen. (r) Gheorghe ALEXANDROAIE

VĂ MAI AMINTIȚI TEXTUL CRIMINALULUI ARTICOL 209, DE INSPIRAȚIE BOLȘEVICĂ, INTRODUS ÎN CODUL PENAL ROMÂN ÎN 1948, AGRAVAT ÎN 1959 ȘI 1960, ÎN VIRTUTEA CĂRUIA AU ÎNFUNDAT PUȘCĂRIILE ȘI LAGĂRELE DE CONCENTRARE ZECI DE MII DE CETĂȚENI AI REPUBLICII POPULARE ROMÂNE? DIABOLIC CONCEPUT, GRAȚIE LUI ABSOLUT ORICINE PUTEA FI RIDICAT DE SECURITATE, TORTURAT ȘI ÎNCHIS. Iată-l:

„Constituie infracțiune de uneltire contra ordinii sociale și se pedepsește:

1. cu muncă silnică de la 15 la 25 ani și degradarea civică de la 5 la 10 ani faptul de a iniția și a constitui, în țară sau în străinătate, organizații sau asociații care au drept scop schimbarea ordinii sociale existente în stat sau a formei de guvernământ democratice ori de a activa în cadrul unor asemenea organizații sau asociații ori de a adera la acestea. Când fapta prezintă un caracter deosebit de grav, pedeapsa este moartea;

2. cu închisoarea corecțională de la 3 la 10 ani și interdicție corecțională de la 3 la 5 ani:

a) faptul de a face propagandă, agitație sau a întreprinde orice acțiune pentru schimbarea ordinii sociale existente în stat sau a formei de guvernământ democratice sau din care ar rezulta un pericol pentru securitatea statului;

b) faptul de a ajuta în orice mod vre o organizație sau asociație din cele arătate la pct. 1 ori de a face propagandă sau întreprinde acțiuni în favoarea acestora ori a membrilor lor.

c) faptele de ponegrire, calomnie sau defăimare în public cu privire la orânduirea socială și de stat, la instituțiile de stat și organizațiile obștești, când acestea sunt săvârșite fie de o singură persoană, în mod organizat, fie de către două sau mai multe persoane asociate. În cazul în care faptele prevăzute la litera a și b prezintă un caracter deosebit de grav, pedeapsa este muncă silnică de la 5 la 25 de ani și degradarea civică de la 5 la 10 ani. Tentativa se pedepsește ca și infracțiunea consumată”.

AȘA O FII ?

În secolul al IX-lea, un trib de călăreți maghiari emigrase din munții Urali spre Carpați, Delta Dunării și Marea Neagră. Geograful arabi pretind că acești „Madghiar” erau turci. Numele de ungar ar proveni de la onghuri, de origine bulgară, care s-ar fi așezat în regiunea sud-estică a Carpaților și s-ar fi amestecat cu maghiarii. Ceva mai târziu aceștia s-ar fi așezat în Moravia Mare, de unde cetele lor au pustiit timp de câțiva ani Italia de Nord, Germania, Lorena, chiar și Burgundia și Provența. Otto I, regele Germaniei îi învinse; conducătorul lor, Vaik se converti la catolicism, luând numele de Ștefan I. Maghiarii deveniră atunci apărători frecvenți ai creștinătății împotriva barbarilor, dar lipsa de disciplină a nobilimii lor și sistemul regalității electivă făcură din acel stat unul dintre cele mai slabe din Europa răsăriteană.

C.I.

De necrezut!

**CEI DE IERI, CA ȘI
CEI DE AZI...**

● Carol I, regele României, a mers până acolo încât îl decora la București pe procurorul care a rostit acuzația la procesul de la Cluj, din 1894, împotriva memo-randiștilor, ceea ce a provocat o vie indignare în inimile românilor de pretutindeni.

● În 1901, Carol I, s-a angajat imediat după această dată față de Austro-Ungaria și Germania, să nu permită guvernului român a ridica sub nici un motiv pretenții în legătură cu problema Transilvaniei.

● Austro-Ungaria a oferit ajutor militar României ca să înăbușe răscoala din 1907, iar guvernul român nu numai că a acceptat acest „ajutor” dar îi mai cerea Austro - Ungariei să întărească paza granițelor sale cu România.

● Bosnia și Herțegovina, stăpânite de turci, administrate din 1878 de Ungaria, fură incorporate în 1908 la Austro-Ungaria cu aprobarea Imperiului țarist, situație față de care guvernul român se arăta mulțumit, prin declarațiile lui Ionel Brătianu, care se oferea ca, în caz de conflict armat, să dea tot sprijinul Austro-Ungariei împotriva Serbiei.

● Prin 1909, renunțând la orice intenții de a cere eliberarea românilor transilvăneni, guvernul român încerca să-i determine pe fruntașii burgheziei române din Transilvania să renunțe la intențiile lor sepa-ratiste și să sprijine cu toate forțele Monarhia austro-ungară. Este interesant cum guvernauții români, în frunte cu regele Carol I, puteau să facă aceste demersuri, când în Austro-Ungaria cercurile guver-nante, sprijinite și de fruntașii politici români ca A. C. Popovici, Alexandru Vaida-Voievod și Iuliu Maniu plănuiau tot mai mult un stat federalist, din care să facă parte și țările balcanice în frunte cu România.

V.T.

Înălțând biserica din suflet

Ziua de 21 noiembrie, zi de înalt praznic, în care credincioșii ortodocși sărbătoresc Intrarea în Biserică a Preafericitei Născătoare de Dumnezeu și pururea Fecioară Maria, printr-o binecuvântată coincidență este și ziua de naștere a Î.P.S. Sale Mitropolitul Banatului, dr. Nicolae Corneanu. În această zi, Î.P.S. Sa împlinește 80 de ani și este înscăunat ca Mitropolit al Banatului de peste 40 de ani. Mai bine de o jumătate de viață Î.P.S. Sa dr. Nicolae Corneanu, a fost stindardul ortodoxiei pe meleagurile Banatului. Suflet de aleasă omenie și discreție duse până la anonimat în modestia lor fără margini, Î.P.S. S. Nicolae, cum îl cunosc și recunosc toți de pe aceste meleaguri este un om de o înaltă cultură și spirit de frunte al Banatului.

Î.P.S. S. dr. Nicolae Corneanu s-a născut la Caransebeș, într-o familie de preoți și a fost orientat spre o viață sacerdotală prin modelul tatălui său. A absolvit liceul în orașul natal, după care s-a înscris la Facultatea de Teologie din București. Între anii 1942-1946 urmează cursurile acestei instituții, unde pasionat de patristică se înscrie la doctorat, îl susține la 30 iunie 1949, având ca temă „Viața și petrecerea Sfântului Antonie. Începuturile monahismului creștin pe valea Nilului”.

Această lucrare scoate în evidență una dintre temele favorite de cercetare ale viitorului mitropolit al Banatului: Originile monahismului creștin. Ocupă un timp funcția de profesor suplinitor la Academia Teologică din Caransebeș, apoi funcții administrative în cadrul Arhiepiscopiei Timișoarei. Din anul 1956 reintră în învățământul teologic devenind profesor la Seminarul din Caransebeș, apoi conferențiar la Sibiu. Este hirotonit ca episcop la 15 ianuarie 1961 și înscăunat ca episcop al Ardealului în 22 ianuarie al aceluiași an. După un an, la 17 februarie 1962, Colegiul Electoral Bisericesc, întrunit la Palatul Patriarhal l-a ales pe Nicolae Corneanu, episcopul Aradului, Ienopolei și Hălmagiului, arhiepiscop al Timișoarei și Caransebeșului și Mitropolit al Banatului. A fost înscăunat la data de 4 martie 1962 în mitropolia pe care o păstorește și astăzi cu duhul blândeții, credinței și dragostei dând dovadă de o mare înțelep-ciune, dublată de o modestie rar întâlnită. Odată numirea făcută, mult mai greu a fost ca mitropolitul să reziste acolo sus, unde furtunile vieții bat mai aprige și necruțătoare timp de peste 40 de ani. Faptul că dr. Nicolae Corneanu a rămas din 1962 și până astăzi întâiul păstor al acestor locuri atestă odată în plus calitățile preotului, cărturarului și păstorului sufletesc.

Ca arhiepiscop al Mitropoliei Banatului, dr. Nicolae Corneanu a publicat numeroase lucrări de popularitate a credinței creștine dintre care amintim: *Temeiurile învățaturii ortodoxe* (1981) și *Învățătura ortodoxă despre mântuire* (1983), ambele apărute la Editura Mitropoliei Banatului din Timișoara. După cum afirmă profesorul Robert Lază într-o prezentare a mitropo-

litului Nicolae Corneanu aceste cărți au apărut „în condițiile extrem de severe ale cenzurii comuniste care limitase drastic apariția publicațiilor bisericești. Pe lângă cărți, mitropolitul Nicolae Corneanu s-a remarcat de timpuriu prin lucrările și studiile sale științifice elaborate în deplină conformitate cu exigențele academice. După publicarea în volum a acestor studii, autorul a devenit una dintre personalitățile marcante ale vieții intelectuale românești cu o operă deschisă către variate aspecte ale teologiei și culturii clasice contemporane”. Pentru meritele sale deosebite dr. Nicolae Corneanu a fost ales Membru de Onoare al Academiei Române.

Cunoscut în lumea teologică internațională prin prestigioasa sa activitate ecumenică, dr. Nicolae Corneanu a fost delegat al Bisericii Ortodoxe Române la zeci de reuniuni peste hotare, timp de patru ani fiind membru în Consiliul Ecumenic al Bisericilor. În acest timp și-a elaborat o viziune ecumenică proprie, caracterizată printr-o deschidere reală față de celelalte confesiuni creștine, viziune ecumenică pe care a și pus-o în practică cu consecvență: „Fără a construi în termenii teologiei speculative vreo dogmatică ecumenică care ar visa să unifice în mod neadecvat doctrinele diferitelor confesiuni creștine anulându-le, în cele din urmă iden-titatea, Nicolae Corneanu propune ca țel al ecumenismului «slujirea omului», insistând asupra conlucrării celor implicați în unificarea ecumenică la nivelul vieții laice al lumii contemporane susține profesorul Robert Lază. Tocmai în acest context înaltul om de cultură supune unei critici bine întemeiate fundamentalismul și exclusivismul propriu anumitor comunități ortodoxe.

Contribuția mitropolitului Nicolae Codreanu în domeniul ecumenologiei reprezintă indubitabil, una dintre cele mai importante creații românești în domeniu care poate constitui pentru generațiile de astăzi și de mâine de teologi o zestre de mare valoare. O probă „practică” a concepției sale ecumenice a fost și atitudinea față de problema atât de controversată a restituirii locașurilor de cult greco-catolice, confiscate de regimul comunist în anul 1949. Fără discuții inutile, înaltul ierarh bănațean a restituit credincioșilor uniți bisericile lor, încă din anul 1990.

Având în vedere întreaga activitate și operă științifică a Mitropolitului Nicolae Corneanu, profesorul Virgil Nemoianu sintetizează: „Disciplina teologică din România se poate mândri cu o operă temeinică, o contribuție la cunoașterea patristicii, atât de necesară în lumea intelectuală modernă, Î.P.S. Sa Nicolae Corneanu este un intelectual și un savant de talie națională, ale cărui studii au și un vădit interes pe plan internațional”.

Astăzi, la 80 de ani de viață și la peste 40 de ani de păstorie a Mitropoliei Banatului îi urăm dr. Nicolae Corneanu o viață cât mai lungă, în aceeași pioșenie și onestitate, în aceeași înțelegere și răbdare înălțând biserica din suflet

Petru Vasile TOMOIAGĂ

CREȘTINISMUL ȘI GLOBALIZAREA SAU MONDIALIZAREA

Astăzi, pe plan politic și mai ales economic, se vorbește tot mai mult de globalizare sau modernizare, de obicei în termeni negativi. La nivel internațional au existat chiar reacții vehemente de genul celor din noiembrie 1999 la Seattle (S.U.A.) și septembrie 2000 la Praga (Cehia) când manifestații foarte agresive au condamnat pe de-o parte lucrările organizației Mondiale pentru Comerț și pe de altă parte reuniunea Fondului Monetar Internațional și Băncii Mondiale. Reducând problema la maximum, putem spune că antiglobaliștii sau potrivnicii mondializării susțin că „noua ordine mondială” este un pericol pentru suveranitatea națiunilor și pentru drepturile individului, fiind o formă subtilă de imperialism, e adevărat mai ales economic, dar cu urmări negative în toate domeniile, inclusiv cel cultural, spiritual, chiar religios și bisericesc. Pornind de aici, spre exemplu între 11-19 iunie 2000 s-a organizat la Ierusalim un Colocviu teologic panortodox care a atras atenția asupra posibilităților pe care le constituie mondializarea, în stare să ducă la părăsirea lui Dumnezeu în favoarea aurului și argintului de care vorbește Psalmistul (135, 15), la pierderea identității religioase în schimbul unui amestec de credințe, nu o dată dăunătoare. Așa precum observa nu demult Întâistătătorul Bisericii Greciei, nu se poate accepta omogenizarea popoarelor, nivelarea tradițiilor, distrugerea particularităților fiecărui popor, impunerea unui singur model de viață... aspecte negative imputate globalizării sau mondializării.

Patriarhul ecumenic Bartolomeu, vede în globalizare „dorința de a mări piața de desfacere, de a topi culturile într-un aliaj nou”, de a „uni popoarele lumii într-un mijloc de dominare economică” (cuvântarea rostită la seminarul reprezentanților economiei mondiale de la Davos, 16 martie 1999).

Lăsând de-o parte asemenea critici vom observa că globalizarea sau mondializarea este un fenomen real care avansează și pe care statisticile îl scot mereu în evidență. Ea este rezultatul unei tehnologii noi și avansate, al îndepărtării restricțiilor din calea comerțului, a relațiilor de tot felul între state. La drept vorbind „nu există ceva cu care globalizarea să fie înlocuită, așa cum lupta împotriva capitalismului are drept alternativă comunismul” (articol apărut în „International Herald Tribune”, sub titlul *Globalizarea nu este o amenințare la adresa valorilor sociale*, tradus în cotidianul „Renașterea bănațeană”, nr. 3068, miercuri 8 martie 2000, p. 10).

Globalizarea are însă și un aspect cultural spre a nu spune spiritual și religios, în acest sens gânditorul francez Rene Girard în recenta sa carte *Je vois Satan tomber comme l'éclair - Văd pe Satana căzând ca un fulger* (Paris, Grasset, 1999) arată că Evanghelia este aceea care proclamă mondializarea. În acest sens putem vorbi de bogăția consecințelor pe care le determină mondializarea dacă nu este redusă la simplul ei aspect economic sau comercial: apărarea drepturilor omului, capacitatea de a întreține contacte și a ușura comunicarea pe toate

planurile, etc. Această mentalitate, observă Eduard Herr (*Mondializarea: e posibilă o evaluare etică?*, în „Nouvelle revue theologique”, Bruxelles, nr. 132, voi. CXXII, nr. 1, ianuarie-martie 2000, p. 66), „n-are doar un aspect material, economic și tehnic, ci comportă de asemenea un, element mental și cultural. Înțeleasă astfel globalizarea este într-adevăr mondială; ea vizează nu numai pe toți oamenii -universalitatea, ci de asemenea pe orice om - integralitatea. Ea globalizează toate dimensiunile umane: tehnică, economică, socială, culturală, politică și chiar spirituală. La dreptul vorbind ne aflăm într-o etapă istorică unică a umanității și anume experiența concretă a unității neamului omenesc. Considerații asemănătoare a formulat și reprezentantul Vaticanului, Mgr. Diarmuid Martin, la sesiunea specială a Adunării generale a O.N.U. desfășurată la Geneva între 26 iunie-1 iulie 2000, în cuvântarea pusă sub titlul *Globalizarea trebuie să fie sinonimă cu solidaritatea*. Cităm din această cuvântare un singur paragraf unde se spune: „...O lume care lasă milioane de oameni la marginea societății n-are dreptul să revendice titlul global. Termenul global trebuie să devină sinonim cu inclusiv. Pentru a relua cuvintele papei Ioan Paul al II-lea, noi avem trebuință de o globalizare în solidaritate, de o globalizare fără marginalizare. În sfârșit nu există nici o alternativă posibilă la solidaritate”. Prin urmare globalizarea sau mondializarea nu contrazic baza mesajului evanghelic, întrucât creștinismul tocmai acest, lucru îl urmărește, ca oamenii să se iubească între ei, să formeze o singură familie și să se ajute unul pe altul, să fie adică solidari între ei. Iată de ce putem afirma că mondializarea vizează crearea unei lumi mai bune sau bunul cel mai mare al lumilor.

Astfel înțelegând problema dobândim o nouă viziune asupra temei ce dezbaterem. Ar fi totuși o chestiune care se cere lămurită și anume, cum se împacă globalizarea sau mondializarea cu patriotismul atât de invocat de noi toți. Oare globalizarea sau mondializarea nu anulează specificul fiecărei națiuni și al fiecărui stat? Mai mult cum îți vei mai iubi neamul, patria și chiar Biserica „națională” dacă devii aderentul mondializării. Încă o dată însă trebuie precizat că problema nu se poate pune în acești termeni. Dacă ar fi așa ce am mai putea spune chiar despre creștinism care se dorește a fi universal, fără să anuleze existența popoarelor. Știm că la judecata universală, așa cum conține Noul Testament, se vor prezenta toate neamurile. În același timp însă potrivit învățaturii creștine, „nu mai este iudeu nici elen... pentru că toți suntem în Hristos Iisus” (Galateni 3,28).

Prin urmare n-avem de ce ne teme de globalizare sau mondializare deoarece încă religia noastră creștină ne duce aici evident fără a uita că pot exista exagerări, abateri sau deformări, fără ca acestea să definească ideea în sine. Oricum între creștinism pe de-o parte, și globalizare sau mondializare pe de altă parte există o compatibilitate pe care e bine să n-o ignorăm (Gérard Leclerc, *Christianisme et mondialisation*, în revista „France catholique”, Paris, an 76, nr. 2722, 7 ianuarie 2000, p.3).

Mitropolit Nicolae CORNEANU

Din lumea plantelor de leac

Talpa găştii

Recoltare. Planta mai este cunoscută și sub denumirea de somnișor sau creasta cocoșului. Ea crește prin locuri necultivate, pe marginea drumurilor. Planta înfloreste din iunie până în septembrie și se culege la începutul și în perioada înfloririi folosindu-se părțile aeriene și înflorite ale acesteia.

Uscare. Se usucă în poduri foarte bine aerisite.

Întrebuințare. Planta are acțiune regulatoare în tulburările de ritm ale inimii, în nevroza cardiacă, în boala hipertensivă, insomnii etc. se administrează în infuzie: o lingură de plantă tăiată mărunț este opărită cu 0,500 l de apă clocotită. După răcire se strecoară și se îndulcește. Se iau 3 pahare pe zi.

Dr. Carmen POPESCU

● Ziarele mexicane au citat cel mai senzațional record – aproape de necrezut – înregistrat în domeniul deghizării. Este vorba de Amelio Robles care s-a înrolat în anul 1910 în rândurile revoluționarilor care luptau împotriva dictatorului Diaz. La vremea aceea, tânărul erou nu avea decât 19 ani. El și-a continuat cariera militară timp de peste șase decenii ajungând în anul 1978 la gradul de colonel. La vârsta de 87 de ani, fiind suferind de o boală gravă a fost internat la spitalul militar din orașul Chilpancingo, unde i s-a descoperit deghizarea. Bravul colonel Amelio era o femeie, care a declarat că s-a decis să-și schimbe identitatea pentru a fi sigură că este primită în rândurile revoluționarilor. Medicii s-au declarat uimiți de acest caz pentru că nu era vorba de o simplă deghizare trecătoare, ci de o asimilare totală a comportării bărbaților. Amalia reușind să-și transforme chiar și vocea. Și astfel Amelio-Amalia a rămas în istoria militară a Mexicului cu două titluri: erou al revoluției și campion al deghizării.

● Ziarul „Izvestia” a primit o scrisoare din partea unui cititor din Graivoron regiunea Belgorod cu următorul conținut: „Vă rog să-mi trimiteți niște specialiști să dezamorseze bomba de sub pragul casei mele, bombă aflată acolo din timpul bătăliei de la Kursk din august 1943”.

Sosiți la fața locului, specialiștii au constatat cu stupeoare că, într-adevăr, sub pragul ușii de la intrarea în casa respectivă se afla o bombă de 250 kg. Aruncată de un avion german, bomba neexplodată s-a stabilit în sol la o adâncime de 5 m. Geniștii care au dezamorsat-o au declarat că dacă ar fi explodat, ea ar fi distrus totul pe o rază de 500 m.

● Cele mai mari armate Suediei în perioada șurat tocmai în regiunea

Din relatările de presă au lipsit. Localnicii au exerciții să fie deplasat cu fi speriată o turmă de 3000 de reni! O unitate și-a modificat ruta și a deschis focul mult mai departe, întrucât în locul respectiv trebuia să fete o iapă. Principalul „inamic” la constituit gerul năpraznic care a dus la spitalul de campanie aproape 200 de militari. Altfel exercițiile au primit notă de trecere...

● Întâmplarea s-a petrecut pe o plajă din Sydney.

Un elicopter militar survola terenul în „misiune de recunoaștere”. Deodată echipajul a fost șocat de un spectacol cu totul neobișnuit, o sirena călare! Spre a-l urmări de aproape, pilotul a efectuat un zbor razant, ale cărei urmări au ajuns însă la tribunal. „Sirena” era de fapt o mare amatoare de înot și echitație. Obosită de valuri, ea s-a gândit să se relaxeze, făcând o cursă de călărie pe pista de nisip dar în costum de înotătoare. Speriat de raidul elicopterului calul a luat-o razna trântind amazoana care s-a ales cu numeroase fracturi. Tribunalul din Sydney a decis ca forțele aeriene australiene să achite rănitei despăgubiri de 360000 de dolari!

Cam scump biletul pentru o scenă atât de ... gratuită!

● Cum Casa Albă este deschisă după un anumit program și turiștilor, un cetățean Robert Latta din Denver, statul Colorado s-a deplasat la Washington spre a o vizita. Dar tocmai în ziua respectivă clădirea era închisă publicului. Turistul din Denver a vrut să renunțe, însă în același moment și-a făcut apariția fanfara Corpului de Infanteriști marini care se îndrepta spre poarta bine păzită a Casei Albe. Fără uniformă și fără instrument muzical, cetățeanul s-a alăturat celor 33 de muzicanți și a putut astfel pătrunde nestingherit în clădire, pe care a vizitat-o un sfert de oră! Reținut de poliție intrusul a fost eliberat pe cauțiune, după ce și-a dovedit „intențiile exclusive de turist”.

În ceea ce privește serviciul de gardă al Casei Albe, urmările s-au lăsat cu ...cântec!

Ing. Constantin IONCELESCU

COLȚUL POEZIEI
bănățene

«Mândră țară îi Banatul»

Cântec dă unu sângur

Cucurudz mușcat dă brumă,
Calu meu dăspotcovit,
Drumu ăsta unge dușe
Dă pră el ne-am rătașit,

Dăsplăcită bace ploaia
Calu meu, dă se fi' greu?...
'Neș, e-ai dușe-n greabăn norii
Și pă nori un curebeu.

Cucurudz 'necat dă bură
Calu meu, dă se ce frânji?
Dacă m-aș uita mai bine
Aș vegea că și tu plânji...

Haida, hai că-i neagră noapcea
Unge oare ne-om ascunge:
Șine șoie, mai ajiunjem
La sălașu dă nișiunge...

În memoria fiului meu, Alin

Marius MUNTEANU

„Carte frumoasă, cinste cui te-a scris!”

Am primit la redacție o carte închinată vieții. Și iubirii. Și ochilor. O carte cu trei autori: Dorel Borza, Vasile Ciupa, și Daniela Burtic. Întâmplător cunosc autorii. Cel dintâi este viceprimarul orașului Timișoara. Un om plin de sensibilități pentru care „Cetatea Timișorii” reprezintă singura sa casă. Cel de

al doilea, în ordinea prezenței pe copertă, este dr. ing. ec. Vasile Ciupa, șef serviciu urbanism al primăriei timișorene. Vasile a fost, este și va rămâne prietenul de lângă steaua și inima mea. Din acest motiv orice aș scrie despre el stă sub semnul prieteniei frumoase. Și cu voia d-voastră, ultima pe copertă, tânăra ingineră Daniela Burtic. O zgâtie de fată îndrăgostită până peste urechi de parcuri și de lumină.

Cei trei autori au așezat între copertile cărții de față gândurile lor privind „Strategia dezvoltării spațiilor verzi în noua concepție peisagistică”, convinși fiind că amenajarea spațiilor verzi este o artă și că ea nu trebuie privită ca o expoziție de plante,

o umplutură a suprafețelor goale ci o știință cu principii și metode proprii. Ei autorii, situează amenajarea peisagistică undeva între arhitectură și pictură, ea disciplinând și armonizând relieful.

Cei trei, ne asigură spre fala bănățenilor că parcurile pe care le cunoaștem astăzi au fost realizate succesiv în mai bine de 200 de ani. De remarcat și motto-ul cu care debutează cartea și care aparține lui Rudolph Borchardt:

„Grădina nu conține acele flori care cresc spontan în afara gardurilor ei, ci cele ale unui peisaj cu o existență deosebită, a unui vis a unei nostalgii. Gardul desparte două lumi, și de n-ar fi astfel, de ce ar exista...?”

Citiți cartea și veți afla că alături de primarul Gheorghe Ciuhandu – cel care semnează prefața – Timișoara, este condusă și îngrijită de poezi.

Vasile TODI

Din limba geto-dacilor

Știe, terminologia din limba noastră privind diferitele componente ale fenomenului militar: război și pace, armată și armament, doctrină, strategie și tactică etc., este esențialmente de origine latină. Explicația? După 106 e.n. ca urmare a instituirii stăpânirii romane la nord de Dunăre, pe teritoriul provinciei Dacia s-a extins organizarea militară a cuceritorilor. Mai târziu când s-a produs retragerea aureliană (271-275 e.n.) cuvintele latine – intrate definitiv în fondul lexical al autohtonilor – nu au mai cedat locul vechilor termeni ce se păstrează, între timp, doar în zonele de viațuire a dacilor liberi. Cu atât mai prețioase sunt cele câteva cuvinte referitoare în domeniul militar aparținând stratului geto-dac, care s-a transmis din generație în generație până în vremea noastră, chiar dacă ele au eventual și alte semnificații.

Între acestea numele unei unelte ce a servit secole de-a rândul și ca armă redutabilă în lupta de apărare: **ghioaga**. De remarcat că, în paralel, s-a menținut în limba română cu sens identic și aceeași putere de circulație, termenul de origine latină **matteuca**, sub forma bine cunoscută de măciucă. Tot astfel, cuvântul **cursă**, cu înțelesul de vicleșug, acțiune de înșelare pentru a prinde (nimici) un animal sau vrăjmaș provine din geto-dacă. Să adăugăm la aceasta a **dărăma** – care evocă repetatele invazii distrugătoare abătute asupra vetrei noastre ancestrale – și a **vătăma** (prin rănire), odinioară însemnând și a ucide, a omorî.

Cel mai semnificativ cuvânt lăsat moștenire de geto-daci în domeniul de care ne ocupăm aici este însă a **cotropi**, cu derivații în limba actuală: cotropire, cotropitor... Cotropitori, așadar, le-au spus strămoșii noștri sciților, bastarnilor, celților și atâtor altor cuceritori ai timpului care le-au încălecat pământurile. Cotropitori le-am spus și noi români, semnișii migratoare și imperiilor care au încercat să se întindă ca o pecingine peste vatra strămoșilor noștri și a noastră. Cotropitori le spunem și astăzi acelor care neînvațând nimic din lecțiile istoriei, mai țin sub opresiune pământurile altora sau visează nostalgic la refacerea vechilor imperii din pulberea vremurilor demult apuse.

Colonel dr. Al. Gh. SAVU

ISTORIA ÎN ANECDOTE

● Alcibiade avea un câine de o frumusețe neobișnută. Într-o zi, spre stupefacția prietenilor și cunoscuților săi, i-a tăiat coada. Un prieten i-a spus că tot orașul comenta gestul său, condamându-l pentru această faptă.

– Asta vreau, i-a răspuns Alcibiade. În timp ce atenienii se vor ocupa de coada câinelui meu, nu vor spune nimic despre mine.

● În primăvara anului 480 î.H. o imensă armată persană a atacat Grecia. Armata de uscat a grecilor era comandată de Leonidas regele Spartei. Un cercetaș i-a raportat acestuia că dușmanii sunt atât de numeroși încât soarele se va întuneca de mulțimea săgeților lor.

– Cu atât mai bine, a răspuns Leonidas, vom lupta la umbră!

● Sofocle a spus într-o zi că i-au trebuit trei zile de lucru pentru a scrie trei versuri.

– Trei zile! A exclamat un poet mediocre, în intervalul acesta aș fi scris o sută.

– Da, a răspuns Sofocle, dar ele n-ar fi dăinuit nici trei zile.

● Încă din Antichitate frizerii erau cunoscuți ca a fi foarte vorbăreți. Într-o zi regele Macedoniei, Archelaos a chemat un frizer pentru a-i tăia părul.

– Cum doriți să vă tund? A întrebat acesta.

– În tăcere! I-a răspuns regele.

● Filoxene criticând un poem scris de Dionysios tiranul Siracuzei a fost trimis la muncă silnică într-o carieră de piatră. După o vreme, tiranul l-a chemat și i-a citit din nou versurile. După ce a ascultat cu atenție, Filoxene s-a ridicat să plece.

– Unde te duci? L-a întrebat Dionysios.

– La Cariera de piatră, i-a răspuns poetul.

Francisc CIPERA

Surâsul tău...

Surâsul tău cuceritor
Destinul mi l-a răscolit
Ca un torent pustiitor
Cu-amorul meu nepotolit...

Surâsul meu rătăcitor
Ca dragostea ce n-are nume,
E-o pasăre plutind în zbor
Ca steaua aceea cu renume...

Surâsul tău o poezie
Cu un rapsod neprețuit –
Surâsul tău o fantezie –
E darul cel mai prețuit...

Surâsul meu e dulce-amar
Ca un păcat originar...

29.10.03 MIRAUR
Lui Mihai, de ziua numelui

GHEORGHE EMINESCU

- INEDIT

„Eu cunosc, domnule, toate acestea. Când aveam onoarea de a fi sublocotenent mâncam pâine goală, dar închideam poarta pentru a nu lăsa să mi se vadă sărăcia”. În felul acesta răspundea împăratul Napoleon unui slujbaș care se plângea că nu-și poate întreține familia cu leafa lui de o mie de franci pe lună. Nimeni nu era mai îndreptățit și nu avea mai multă autoritate morală să dea un asemenea răspuns ca fostul sublocotenent Bonaparte, care, la Auxonne, din solda de trei franci și cinci centime pe zi trebuia să trăiască el și să-și întrețină și fratele pe care-l adusese din Corsica pentru a ușura pe mama lor împovărată de greutate materiale. Cu această soldă mizerabilă el nu putea mânca decât o dată pe zi și de multe ori

Napoleon Bonaparte

numai pâine, pentru a putea oferi fratelui său Louis o cană de lapte sau o mâncare caldă. De plătit o chirie pentru o cameră în oraș nu putea fi vorba. Spre norocul lui, cazarma de la Auxonne dispunea de suficiente camere pentru ofițerii necăsătoriți, așa că Bonaparte s-a putut instala într-o cameră, care drept mobilier avea un pat vechi, o masă rudimentară și două scaune, iar pe fratele său l-a instalat într-o cameră vecină, care nu avea alt mobilier decât o saltea. Aceasta era locuința viitorului împărat al Franței și viitorului rege al Olandei. Sublocotenentul Bonaparte își purta sărăcia cu demnitate, fără a recurge vreodată la împrumuturi sau la mijloace nedemne, fără a se plânge. El nu-și permitea luxul de a intra într-o cafenea sau restaurant, își peria și repara singur hainele și își petrecea timpul liber în studiu și ocupându-se serios de educația și cultura fratelui său. Pe Bonaparte nu-l supăra atât de mult sărăcia, pe care o suporta cu stoică resemnare, cât zgomotul asurzitor pe care vecinul său de cameră, locotenentul de Bussy, îl făcea cu mania lui de a suna din corn de cum intra în cameră până noaptea târziu, iar ceea ce era de-a dreptul insuportabil era faptul că suna îngrozitor de fals. Numai cei ce își consacră timpul studiului pot înțelege calvarul lui Bonaparte obișnuit, atunci când studiază, să se concentreze, să aprofundeze, să încerce să creeze. Într-una din zile, când răbdarea lui Bonaparte atinsese limita, cei doi camarazi vecini se întâlnesc pe scară:

— Dragul meu, îi spune Bonaparte, trebuie că te obosește grozav acel corn blestemat.

— De loc.

— Ei bine! Află că obosești foarte mult pe alții.

— Sunt stăpân la mine în cameră.

— S-ar putea să ai neplăceri.

— Nu cred că cineva va îndrăzni.

Cei doi ofițeri își aruncă mânușile, ceea ce, în limbajul cavaleresc al timpului, însemna o provocare la duel. Dar Consiliul ofițerilor intervine, examinând cazul și interzice duelul, dând o sentință în genul celor pe care legendele le atribuie regelui Solomon: locotenentul de Bussy va putea cânta din corn cât va pofți, însă ceva mai departe, și Bonaparte va trebui să fie mai răbdător.

La doi ani de la acest incident, izbucnea Revoluția franceză. Drumurile celor doi camarazi se despart. Bonaparte urmează pașii revoluției și aristocratul de Bussy pornește pe urmele contelui d'Artois, prințului de Condee, de Vaudreuil și de Lambesc, plecând peste hotare. Viața pe care o duceau emigranții nu era de invidiat. Ospitalitatea germană, austriacă și engleză era umiltoare, conții și ducii ajunseseră lustragii, chelneri, și prințesele coafeze. De aceea, când Primul Consul semnează decretul prin care, cu foarte puține excepții, emigranții se pot reîntoarce în Franța, nobilii au revenit în stoluri așa cum pleaseră în stoluri. Între cei întorși este și de Bussy, care se retrage discret la moșioara lui din comuna Beaurieux, temându-se, poate, ca nu cumva Primul Consul să afle de sosirea lui și să-și aducă aminte de cearta lor. Desigur, de Bussy nu avea de unde ști cât de mare era generozitatea lui Bonaparte și câtă solitudine arăta el față de toți foștii lui camarazi, indiferent de raporturile pe care le-a avut cu ei. De Bussy nu aflase probabil că un alt camarad al lor, cavalerul d'Hedouville, emigrat ca și el, aristocrat ca și el, înapoiat din exil ca și el, a fost numit însărcinat cu afaceri la Frankfurt și care, dacă nu s-a bătut în duel cu Bonaparte, a schimbat cu el destule săgeți oratorice la Clubul Amicii Constituției, că pe Letourneur de la Manche care-l reformase din armată l-a numit senator. Este în afară de orice îndoială că, dacă Primul Consul ar fi aflat de existența lui de Bussy la Beaurieux, l-ar fi copleșit cu favoruri. S-a spus, și faptul a fost recunoscut de marele adversar Metternich, că, în afara câmpului politic, Napoleon împingea bunătața până la slăbiciune.

De la duelul care nu a avut loc a trecut iureșul unui sfert de veac. Suntem în 1814, în toiu celebrei campanii când pe pământul cotropit al Franței se desfășoară dramaticele bătălii în care geniul militar al lui Napoleon atinge culmea cea mai înaltă, când înfrângerile alternează cu uimitoare victorii în serie, bătălii a căror patetică imagine ne-o dă litografia lui Raffet sub care artistul fericit inspirat a scris: „ei murmură, dar îl urmează mereu”, precum și impresionantul tablou al lui Meissonier. La 6 martie împăratul este la Corbeny în Aisne. A doua zi mica lui armată formată din acei tineri eroi neînștruiți, insuficient înarmați, dar plini de elan care au intrat în istorie cu numele de „Marie Louise” vor trebui să dea piept cu rușii și cu prusienii. Împăratul are nevoie de informații asupra inamicului, de o călăuză care să cunoască cele mai tainice cărări, de oameni iscusiți care să-l conducă și pe acești oameni nu-i cunosc bine decât primarii, satelor învecinate. Aghiotanții pornesc în galop și în miez de noapte bat la ușa primarului din Beaurieux, îl scoală din somn, îl suie pe un cal și-n mai puțin de o oră sunt cu el în coliba în care împăratul își instalase Cartierul General. Când grupul de aghiotanți intră în colibă Napoleon era cu capul aplecat pe hartă. El ridică capul, aruncă o privire asupra omului îmbrăcat într-un costum de vânătoare și-i spune răzând:

— Ei, Bussy! Tot atât de mult îți place să suni din corn?

— Tot, sire! Și tot atât de fals.

Călăuzite de Bussy pe cărări cunoscute numai de el, trupele franceze obțin a doua zi victoria de la Craonne. Din acea zi, în statul major imperial intra un colonel nou, era de Bussy. Noul colonel a făcut toată campania în costumul lui de vânătoare care dădea o notă pitorească strălucitorului stat major cu ofițeri încărcăți de fireturi. În toiu bătăliilor de unde putea găsi noul colonel o uniformă? Soldatul francez care nu-și pierde umorul nici în cele mai dramatice situații l-a botezat pe de Bussy „Le Pekin de l'Empereur”.

În ziua de 4 aprilie, Napoleon aflat la Fontainebleau semnează actul de abdicare. Dispar din preajma lui toți mareșalii, toți servitorii, toți aceia pe care-i făcuse prinți, duci, conți. Palatul tinde să devină pustiu. În ziua de 20 aprilie împăratul își ia rămas bun de la „Vechea Gardă”. Dar acest moment de covârșitoare emoție, moment pe care Horace Vernet l-a imortalizat în acel tablou intitulat „Adieux de Fontainebleau”, lângă împărat nu se află nici un mareșal, numai câțiva tineri generali între care devotatul Drouot și Bertrand, care-l vor însoți la Elba, colonelul Gaspard Gourgaud, care-l va însoți la Sfânta Elena și de Bussy. După plecarea lui Napoleon spre Elba, istoria a pierdut urma acestui „Pekin de l'Empereur”. Probabil că s-a întors în satul lui. A mai continuat colonelul de Bussy să cânte din cornul lui favorit sau valul de răzbunări dezlănțuit de reacționarii regaliști a trecut și peste el?

CUM SE ÎNSCENEAZĂ
UN RĂZBOI MONDIAL?

Unirea statelor germane sub Bismark a tulburat „echilibrul de forțe al marilor puteri”, echilibru care a durat în Europa cam peste două sute de ani. Până în anul 1871, Anglia a deținut supremația pe continentul european. Această supremație a fost mereu atacată de Franța și Spania, dar Anglia a ieșit aproape totdeauna biruitoare. Germania devenise puternică datorită coloniilor și dezvoltării potențialului militar. Iluminații vedeau în acesta o primejdie, iar Anglia își pierdea stăpânirea asupra Europei, din punct de vedere economic și militar. Pentru a contracara acest lucru, băncile internaționale, care nu aveau legături cu economia germană, au căutat căi de a stăvili și de a controla Germania. Între anii 1894 și 1907, Franța, Anglia, Rusia, și alte națiuni au încheiat o serie de alianțe pentru ca, în cazul unui război, să meargă toate contra Germaniei. În continuare, Comitetului celor 300 i-a revenit sarcina să pună în scenă primul război mondial. Din comitetul „mesei rotunde” s-a născut o organizație RIIA (Royal Institute for International Affairs).

RIIA cunoscută și sub numele de „Chatham House” a avut ca membri fondatori pe: Lordul Albert Grey, Lordul Toynbee, eminența cenușie din M16, scriitorul H.G.Wells, Lordul Alfred Milner, șeful „Round Table” și H.J.Mackinder, inventatorul așa-zisei „geopolitici”. RIIA a primit misiunea din partea Comitetului celor 300 să analizeze modul în care se putea înscena un război. Personal au fost însărcinați cu această problemă Lordul Northcliff, Lordul Rothmere și Arnold Toynbee. Primii doi lorzi erau frați și dominau presa din Anglia, iar Arnold Toynbee era cunoscut istoric, toți trei fiind evrei. Aceștia au ținut multe ședințe în „Wellington House” unde s-au conceput strategii și metode de a influența opinia publică și de a pregăti pentru declanșarea unui război. Specialiștii americani ca Edward Bernays și Walter Lippmann și-au dat și ei concursul. Lordul Rothmere a folosit ziarul său în acest scop și după un test de șase luni a constatat că 87% din populație nu mai gândea rațional și critic și se lăsa influențată. Acesta era și scopul urmărit. Proletariatul englez a fost de asemenea manipulat prin propagandă, astfel încât a fost convins să-și trimită fiii cu miile la măcelul unui război.

Arnold Joseph Toynbee

Mari personalități de origine aromână

Aromânii trăitori în țările balcanice, au fost prin excelență comercianți dând numeroase personalități în mai toate domeniile. Familii de aromâni vestite prin casele de comerț și băncile înființate de ei în Austro Ungaria, ca **Sina, Dumba, Mocioni, Gojdu**, etc. au exercitat o influență economică benefică pe un vast areal, inclusiv în țările Române. Ceea ce vrem să reliefăm în fișele de personalități de sorginte aromână prezentate aici este multilateralitatea și virtuțile deosebite de care au dat dovadă aromânii. Un popor ferment, asemenea evreilor sau armenilor, aromânii s-au dovedit un factor de progres nu numai în Grecia, Albania, Macedonia, Serbia, Bulgaria sau arealul balcanic propriu zis, ci peste tot unde au trăit. Savanți ca J. Thuunmann, Gustav Weigand, F. Kanitz, Gerhard Gesemann, A. D. Xenopol, N. Iorga, Simion Mehedinți, C. Rădulescu Motru, Constantin Jirecek, Dușan Popovici, Mary Adelaide Walker, etc. au subliniat virtuțile multiple ale aromânilor cât și statornicia lor în păstrarea limbii și tradițiilor proprii. S-a văzut că numeroase personalități de origine aromână, din felurite domenii, au adus contribuții valoroase în țările în care au trăit, sporind tezaurul european și mondial.

Aromânii au dat scriitori remarcabili ca **George Murnu, Branislav Nușici** sau **Aleco Konstantinov**, medici iluștri ca **Ilia Mecinikov** sau frații **Minovici**, lingviști de prestigiu ca **Theodor Capidan** sau **Matilda Caragiu Marioteanu**, etnografi și folcloriști de marcă precum **Take Papahagi, Romulus Vulcănescu, Ovidiu Papadima**, savanți în domeniile „de vârf” ale tehnicii mondiale ca **Elie Carafoli** sau **Mihail Pupin**, mari actori de cinema ca **Gregory Peck, George Vraca, Toma Caragiu, Ion Caramitru**, muzicieni de talie mondială ca **Herbert von Karajan, Sergiu Celibidache** etc. Între pionierii fotografiei ca și ai celei de a șaptea arte, merită menționat numele fraților **Manachia**, iar în domeniul aviației civile americane temerarii au fost frații **Nicolas, Jim și Sam Tamposi**. O figură remarcabilă de cercetător și colecționar, ca și om de știință a fost **Aristide Karadja**, după cum, întemeietorul speologiei, marele biolog **Emil Racoviță** a rămas prin contribuția sa exemplară, ca un ctitor în domeniul său. Desigur exemplele sunt numeroase în domeniile cele mai diverse – o panoramă a lor fiind în această scurtă prefață, am zice, imposibilă. S-ar cuveni să fie editată o enciclopedie a personalităților din diferite domenii pe care le-au dat aromânii.

(va urma)

dr. ec. Justin TAMBOZI

COLȚUL POEZIEI aromâne

Aromânii sunt români cu vocația universalității

Nichita Stănescu

Vis la Pella

Yisu la Pella

Ocljii di cara-ncljido, ca țe-nj si pari
Ca suti, njlji di anj înj mi turnaiu?
Când minduierili-nj ahurhescu s-ară
Ascumta cali di putui di-aflaiu:

Ș-mi dânsiiu trași Pella tu țitai
Vidzuiu pi Alexandru pritu ruinj
Mi aprucheau și lu-ntribaiu: „Cum s-poati
Pirifanu pomu, mă fârâ-arâdhâținj?”

Ca țe-armăseși, ti-ntreb, tu Babilon
Ca numa ș-steaua ta aclo s-apună?
Mași dorlu - clu i-atselu ți ti mășcă
Di lândzidzâși sumu xeana,-arațea lună!

Lâsași Machidunia mult diparti
Tu iarna greaua ș-alumtări barbari —
Tora ti fânârsești tu yislu-a meu și-nj dzâț:
Patrihha nu-i lumea! Și-nj ti doari!

Ș-mi-nsemnj mini tu bană ș-tu moarti —
Cu ună pisti ți nu potu s-u vindu!
Și-nj dzâț că ghini nu poati sâ-nj hibă
Dicātu nginga-a pâpânjiloru cald murmintu!”

Iar dacă ochii-nchid de ce îmi pare
Că mă întorc cu sute, mii de ani
Și gândurile mele-ncep să are
Prin câmpuri cu pietriși și bolovani.

Și m-am oprit la Pella, în cetate,
Văzui pe Alexandru-ntre ruini
M-apropiai și-l întrebai: „Se poate
Pom falnic, verde, fără rădăcini?”

De ce-ai rămas acolo-n Babilon
Ca numele și steaua să-ți apună?
Căci dorul țării tale - scorpion
El te-a mușcat și te-a răpus sub lună!

Lăsat-ai Macedonia departe
În iarnă grea și-n năvăliri barbare —
Și-acuma vii în visul meu și-mi spui
Că patria nu-i lumea, și te doare!

Și mă însemni pe mine pe vecie
Cu o credință ce nu pot s-o vând:
Și-mi spui că bine nu poate să-mi fie
Decât lâng-al strămoșilor mormânt!”

Kira IORGOVEANU-MANȚU

Transpunerea în limba română aparține autoarei

Poporul român

● Poporul român nu e cu nimic inferior poporului german sau francez. Că n-avem un Goethe, dar avem un Eminescu. Din punct de vedere politic, vifonița din spațiul în care s-a desfășurat istoric poporul român ne arată că suntem unul din marile popoare ale Europei. Care cronicar spune, Costin parcă – n-am fost noi „în calea răutăților”? A reușit vreo invazie să-și impună stilul și credințele aici?

● A venit odată un franțuz la noi, cu niște mașini, iar una nu funcționa tocmai cum trebuie. Dar românul zice: merge și așa! Trebuie să scăpăm de acest „merge și așa”; că „merge și așa” înseamnă că merge oricum. Nu oricum, nu oriunde, nu oricând și nu orice.

● La pușcărie am demonstrat vreme de două ore că istoria românilor dezgolită de crucile de pe scuturile voievozilor e egală cu zero.

● Prima condiție a unui român este să creadă că poporul român este așa cum sunt pomii, cum sunt animalele, cum e regnul mineral sau vegetal sau animal... Ce face poporul român e mai puțin important decât faptul că el este pe lume.

Petre ȚUȚEA

Ipoteze și ipotenuze

„Noi suntem urmașii Romei“

Așa cum aromânii își zic cu mândrie Machedoni, impresionați de isprăvile și victoriile lui Alexandru Machedon și fiind ei unii din cei mai vitezi ostași ai lui, și-au zis după moartea acesteia, machedoni, apelativ care considerau ei „îi innobila”.

La fel și străbunii noștri traco-geții sau mai ales dacii se împăunau cu apelativul că noi de la Râm ne tragem”.

Faptul că aveam în majoritate „diploma” de cetățean roman și faptul că am făcut parte din același imperiu, îi îndreptăța pe undeva să-și zică astfel.

De fapt nu cred că și-a pus vre-un latinist problema de ce din toate limbile latine, româna cu italiana sunt azi cele mai apropiate?!

În primul rând vreau să subliniez că dacă avem în vedere supozițiile cunoscute, daco-româna, n-avea nici o șansă să se apropie de italiană ca limbă... – adică dacă considerăm traco daco-geta o limbă îndepărtată de latină și faptul că aceste neamuri nu cunoșteau scrierea și aveau o cultură primitivă, etc.... Și atunci??

Faptul că romanii au ocupat doar 20% din teritoriul Daciei, că au stat aici doar 150 de ani, că n-au adus o armată de ocupați (ca-n Galia, Britania, Spania etc.) că aveam o altă cultură, o altă religie, făceau improbabilă o latinizare „peste noapte” sau o creștinare”totală” după retragerea aureliană. Atunci ce s-a întâmplat??

Un profesor american de origine română, Mihai Vinereanu în lucrarea „Originea traco-dacică a limbii române”

susține pe baza dovezilor de toate felurile: istorice, lingvistice, reli-gioase, teritoriale, toponimice, arheo-logice etc. că limba română e de origine traco - getică, concluzie la care sub-scriem și noi. Mai mult, după cum am arătat în articolul „despre înființarea Romei”, susținem că limba latină „vulgară” e o limbă traco-getică iar latina elevată nu e decât perfecționarea acesteia într-o limbă literară.

Pe linia acestor considerente reluăm faptul că cel care a transformat orașul Alba Longă în Roma, a fost un prinț trac scăpat din Troia (anul 753 î.e. n.) pe nume Aeneas, iar din șapte triburi ce au contribuit la formarea Romei mai mult de jumătate erau triburi trace la care s-au alipit etruscii, după iliri. Legenda despre Romulus și Remus s-a inspirat (după cum s-a arătat) de la traci (nașterea feților divini Appollo și Aetemis 713 î.e.n).

Apoi faptul că la extremitatea de răsărit a imperiului roman traci au fost în majoritate paznici ai granițelor pentru care primeau o soldă anuală și faptul că mulți nobili traco-daci studiau la Roma din care peste 40 au ajuns împărați dovedește că prove-neau dintr-o mare cultură (și veche) și că ne înțelegeam lingvistic. Cum putea un trac în cadrul democrației militare să ajungă ales împărat dacă era de altă limbă?! Cum s-a creștinat Dacia, fiind ocupată doar 20%, dacă locuitorii nu știau să scrie și să citească în limba aceasta.

Ștefan TARJOC

Tranziție - Acquis communautaire - Corupție

I. Președintele Ion Iliescu lângă Patriarhul Teoctist a făcut, la lansarea planului de 25 de ani de dezvoltare durabilă a României, un bilanț al tranziției: dezindustrializare, revenire la subzistența strămoșească prin destrămarea structurilor agriculturii de tip industrial, dezurbanizare, degradarea sistemului de învățământ, de asistență sanitară, scăderea dramatică a puterii de cumpărare, a natalității și a speranței de viață, slăbirea solidarității sociale și naționale. Dezastrul face ca România și Moldova să ajungă la nivelul celor din urmă țări din UE, de azi, abia după 35 de ani. Studenții români nu vor să aștepte în colectiv o generație și trei sferturi și vor să fugă, să se integreze individual în apus.

II. Peste două miliarde de dolari pe an trimit acasă cei plecați din România și Moldova în vest. În timp ce economiile românești sunt codașe în Europa, românii individual sunt competitivi. Ce reușesc ei în vest individual, n-ar fi posibil și în colectiv? Condițiile competitivității sunt evidente. De aceea ortodoxo-comuniștii din București și Chișinău sunt pentru integrarea în structurile euro-atlantice, pentru legislația UE, *acquis communautaire* - 81.000 de pagini, la care se adaugă anual încă 2.500 p. Pe de altă parte, româno-ortodocșii nu vor să vadă deosebirea dintre integrarea individuală și cea colectivă, incompatibilitatea dintre ortodoxie și catolicism.

III. Integrarea colectivă a ardelenilor uniți cu Roma (1700-1948), lichidată de Stalin, este boicotată. Importanța unirii tuturor româno-ortodocșilor cu Roma nu e acceptată ca o condiție a integrării și ca urmare a presiunii sobornicești și duhovnicești asupra lui Iliescu și Teoctist exercitată de către Putin și Alexei II, Voronin și Vladimir și de greci. La baza sistemului comunist se află orientul cu norme și valori incompatibile cu occidentul. Numai când decalajul dintre ortodocși și occidentali, dintre comunism și capitalism se adâncește în detrimentul Moscovei, pravoslavnicii au renunțat la pretenția de a conduce lumea a *treia Romă*. Până când nu se va găsi un numitor comun cu Roma autentică, românii sunt condamnați de ruși și greci să aștepte la poarta Europei.

IV. Dacă în trecut era vizibilă Cortina de Fier, clara incompatibilitate dintre ortodoxie, catolicism și protestantism, dintre comunism și capitalism, în tranziție, se trece cu vederea ca doua societății, chiar creștine, nu se pot integra, nu pot face o *casă comună europeană* (UE) fără armonizarea normelor și valorilor divergente. Religia este cheia, fundamentul comportamentului social-economic, așa că unificarea Europei - UE pe baza unui *acquis communautaire* quasi tehnic, abstract, fără un efort de reunificare a creștinismului rupt în două de o mie de ani e iluzorie. Ori o minciuna pioasă.

(va urma)

Prof. dr. Viorel ROMAN,
consilier academic la Universitatea din Bremen